

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 сүл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОИУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 22 (6314) | 1986 сүл. Олунньу 20 күнэ | Сыната
ЧЭППИЗ | 3 харчи.

ССКП КИИН КОМИТЕТЫН ПЛЕНУМА

1986 сүл олунньу 18 күнүгэр
ССКП КК Пленума буолла.

Пленум партия XXVII съезигэр
ССКП КК Политическай отчуотун,
ССКП Программатын сана редакциятын,
партия уларытыылардаах
Устаабын итиэннэ дойду
сайдыытын Сүрүн туһаайыларын
бырайыактарын биһирээтэ
уонна ити докумуоннары ССКП
XXVII съезин көрүүтүгэр киллэрэргэ
быһаарда.

1986 сүл олунньу 18 күнүгэр Советскай Союз
Коммунистическай партиятын Киин Комитетын
Пленума буолла.

Пленум маннык боппуруостары дүүллэстэ:
1. Советскай Союз Коммунистическай партиятын
XXVII съезигэр ССКП Киин Комитетын
Политическай дакылаатын туһунан.
2. ССКП Программатын сана редакциятын
бырайыактарын партия бүтүүнэ уонна норуот бүтүүнэ
дүүллэһинитин сүрүн түмүктэрин итиэннэ ону ССКП
XXVII съезин көрүүтүгэр киллэрин туһунан.
3. ССКП Устаабыгар уларытыылары дүүллэһин
түмүктэрин уонна партия уларытыылардаах
Устаабын бырайыактарын ССКП XXVII съезин
көрүүтүгэр киллэрин туһунан.

4. 1986—1990 сылларга уонна 2000 сылга
дизри кэмнэ ССРС экономикай уонна социальнай
сайдыытын Сүрүн туһаайыларын туһунан ССКП
XXVII съезигэр дакылаат туһунан.
5. «1986—1990 сылларга уонна 2000 сылга
дизри кэмнэ ССРС экономикай уонна социальнай
сайдыытын Сүрүн туһаайыларын» бырайыактарын
норуот бүтүүнэ дүүллэһинитин түмүктэрин итиэннэ
ити бырайыактарын ССКП XXVII съезин көрүүтүгэр
киллэрин туһунан.
Бу боппуруостарга табаарыстар ГОРБАЧЕВ
М. С. уонна РЫЖКОВ Н. И. дакылааттарда
испиктииллэр. Пленум киллэриллибит дакылааттары,
ССКП Программатын сана редакциятын, партия
уларытыылардаах Устаабын итиэннэ Сүрүн
туһаайылар бырайыактарын биһирээтэ уон-

на ити докумуоннары Советскай Союз Коммунистическай
партиятын буолаары турар XXVII съезин көрүүтүгэр
киллэрэр туһунан быһаары ылына.
Пленум т. ЕЛЬЦИН Б. Н. ССКП КК Политбюротун
чилиэнитигэр кандидатынан талла уонна киинин
партия Москва куораттаабы комитетыгар үлэс
барбытынан сибээстэн ССКП КК секретарын
эбээһинэһинтэн босхолоото.
Пленум т. Гришин В. В. пенсияга барбытынан
сибээстэн киинин ССКП КК Политбюротун
чилиэнитин эбээһинэһинтэн босхолоото.
Пленум т. Русаков К. В. доруобуйатын туругуна
пенсияга барбытынан сибээстэн киинин ССКП
КК секретарын эбээһинэһинтэн босхолоото.
(ССТА).

ЫЧЧАТЫ БАЙЫАННАЙ-ПАТРИОТИЧЕСКАЙ ИИТИИ

Коммунист суруйааччы С. С. Яковлев—Эридик Эристин, гражданскай сэрин активнай кыттылаабы Н. Д. Кривошапкин—Уот Субуруускай. Утүө быһыны норуот умнубат. Кини, үлэ, сэрин албанаах суолун ааспыт аба көлүөлү, алардэргэ үтүө сабылалы онорор. Ыччаты байыаннай-патриотическай иитингэ кинилэр кэс тыллара улахан иитэр суолталаах. Аба дойдуну көмүскүүр Улуу сэрин ветераннарын, оройуон кырдыагас коммунистарын, производство бастыкнарын, Армия уонна Флот буойунаарын кытта көрсүһүүлэр үтүө үгэскэ кубулуйдулар, үчүгэй тэрээһиннээхтик, үрдүк идеяны таһымаахтык мытылаллар.

Ааспыт сылга гитлеровскай фашизм Кыймы 40, естаховскай хамсаанын 50 сылларын бэлэтээһин үүнэр көлүөнэни байыаннай-патриотическай иитингэ сүрүн төһүүнэн буолбуттара. Ити кэрэ-бэллэ даталарынан сибээстэн үлэс, общественнай олоххо улахан өрө көтөбүллүү үскөтүлүбүтэ. Ыччат-комсомольскай коллективтар бэйэлэрин кэнкэлэрингэр үлэ, сэрин геройдарын аабынан үлэлээбиттэрэ, кинилэргэ аабыллыбыт хамнаһы Эйс советскай фондугар киллэрбиттэрэ, оскуолаарга хорсун быһыы уруоктара, араас көрсүһүүлэр мытыллыбыттара. Кыһыл суолдугуттар биһир дойдулаахтарын туһунан элбэх матырыйаалларын хомуйбуттара. ЫБСЛКС райкомун тэрийитинин «Революционнай хардыны» девяттэх Бүтүн Союзтаабы патриотическай акция ситиһилээхтик мытыллар. Пионерскай Марш паршругуна «Коммунист биһир күнэ» операцияга элбэх көрөхсө биллээх дыһаллар тэрийиниллэр.

Ыччаты байыаннай-патриотическай иитингэ улахан көмөнү энтузиастар онороллор. Хатылыта педагогическай үлэ ветерана Н. С. Соловьев Комсомольскай албан аат, Сыланта Е. Д.

Макаров сирин оноруу исторياتын, Мугудайга Г. К. Макаров этнографическай хабааннаах, интернат-оскуолабы Н. Н. Решетников спортнай албан аат музейдарын, Дирингэ Д. Д. Эверстов бойобуой албан аат, Одмулуунга М. П. Ефимов үтүө быһыы хосторун тэрийдилэр. Бу үтүө сабадааһыналар уостан-сималынан хаалбакка, өссө далааһынаах буолаллара эрэйиллэр. Кинилэргэ партиянай, комсомольскай тэрийтэлэр, общественность бүтүүнэ көмөлөһөр эбээһинэстэхтэр.

Ийэ дойдуга, төрөөбүт норуокка таптал бэйэ төрөөбүт-үөскүөбит алааһытан, ийэ-аба дыһыттан садаланар. Хас биһирдин мытыллар дыһал бэйэ олохун кытта чопчу чахчыларынан сибээстэх буоларын ситиһиэххэ, үүнэр көлүөнэни оскуолаабы сылларыннан төрөөбүт оройуонун, нэһилиэгин ииники кэскилин онорсуохтаабын туһунан өйгө-санаага итиэххэ.

Байыаннай-патриотическай иитин биһир сүрүн көрүүнүн үөрэнээччилэрин начальнай байыаннай үөрэхтээһин буолар. Бу үлэс дэллэ бочумнаах хардылар онорулуунулар. Оскуолаар ахсын аналлаах кабинеттар баар буоллулар. Ордук чорботон Амма орто оскуолатын начальнай байыаннай үөрэхтээһингэ кабинетин ааттыахха сөл. Военрук Н. Н. Егоров үөрэтин материалнай базатын көрдөбүл И пуунутар толору эппиэттир гына тэрийдэ. Балаһыаннаах сир ахсын эриэхти итинник үчүгэй буолбатах. Быстахтык ыллаахха, 800-тэн тахса үөрэнээччилэр Чурапчы орто оскуолатыгар баччаанга дизри итар тир суох Советскай Армия кэнкэтигэр ыгырыл-лааччылар 68 бырыһыанара эт-хаан өттүнэ сайдыыларга көлөх. Үөрэнээччилэри ССРС Сэбиллэнилээх Күүстэрин кэнкэтигэр сулууспалааһына бэлэмнээһини, Советскай Армияга тапталы итинни, социалисти-

ческай Аба дойду гражданина буолуунан итэн туттунуу, киини көмүскүүргэ куруук бэлэм буолуу үрдүк чувствотун итэрини оскуолаар үөрэнээччилэри байыаннай-патриотическай иитин төрүтүнэн онорсуохтаахтар.

Оскуолаарга уолаттары Советскай Армияга сулууспалааһынага бэлэмнээһингэ ГТО комплексин туттарыны үрдүк таһымаахтык тэрийи, военскай Устааптар программанын көрүүлэр өттүлэрин энтилэ суох библин ситиһин, ЫБСЛКС кэнкэтигэр үүнэрин сорукутара тураллар. Ону тэнэ строевой бэлэм көрүү, албан аат уруоктара, военнированнай оонньуулар, бичээрдэр, ветераннардык көрсүһүүлэр, тимуровскай үлэ, о.д.а. дыһаллар титинин быспакка, былааннаахтык мытыллыахтаахтар. Үрдүк кылаастарга «Орленок», пионердарга «Зарница» байыаннай-патриотическай оонньуулар кэллн сылларга тэрээһиннээхтик мытыллар буоллулар. Пожарнай охрانا, госавтоинспекция үлэиттэрэ маннаах көмөлөрүн күүһүрдүөхтэхтэр. Элбэх үлэни ДОСААФ оройуоннаабы комитетынан эрэйиллэр.

Пааматынныктар иитэр суолталаарына таба өйдөөн, олору үөрэнээччилэр, ыччаттар шэфтэһилэрин салгыы мытыахха. Бу үлэс көстөр үрдүнэн сыйыаны туоратар дыһаллары ылаахха.

Оройуонига үтүө үгэстэр арыабыа суохтар. Быстахтык ылаахха, орто оскуолаар бүтэрибит ыччат төрөөбүт соххоугар үлэни тахсытын республика бастагынан мугудайдар сабадаабытара. Итинник патриотическай бачымнаары харыстыахха, үйэтитэн көлүөнэттэн көлүөнэбэ биһирэххэ.

Ыччаты байыаннай-патриотическай иитин—сага киини, коммунизм актинай туттааччыны, итин дьохуннаах сөрбөтө. Бу үлэ мээстэс партиянай, комсомольскай тэрийтэлэр болгомторун киинтэр туруохтаах.

ССКП XXVII съези аһыллыа

5

хонук хаалла

УДАРНАЙ ВАХТАБА

«Сельхозтехника» холбохчу чулуу шофера Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалера коммунист Ф. Н. Иванов партиянай съезд аһыллытын ийи агар ыйдаабы былааннаах толорон көрсөргө, ол аата 75 тыһ. тонна-километры онорон тийлэргэ эбээһэтэлисте ылыммыта.
Кини бу күнүгэр Мохсофоллохтон уонна Хакаластан таһы итиэннэ чогу таһыта үрдүн онорумтуолаахтык үлэлиир. Федор Николаевич эбээһэтэлистебүтүгэр бэллээһинт көрбүтүн хайы-үлэ ылла.
Д. ЗАХАРОВ.

х х х

Эридик Эристин аатынан совхоз Чапыраабы отделениетын механикатордара ССКП XXVII съезин нэрэ бэлэхтэрдэх көрсүөхтэрэ. Кинилэр ахсынны бүтүүтүтэн олунньу 18 күнүгэр дээрн үөрэнээччилэр үлэ-лаан фермалар ылабылларыгар 718 тонна оту тастылар. Ити от общественнай суолу кыстыга түмүктэннэр дизри сөл буолар.

Н. И. Неустроев салаааччылаах бу 4 киһилээх үлэит коллектив хаалбыт күнүгэр тыаттан 600 бэрэ-биккни тутуу площадналарыгар таһаар сорукутан ударнай вахтаны салгыыр.

П. ИННОКЕНТЬЕВ.

х х х

Ологу-дыһабы хааччыыа производственной управлениетыгар Г. Н. Захаров үс ыйдаах былааннаах толорон съези көрсө ылыммыт эбээһэтэлистебүтү ыраарынан куоратта. Георгий Николаевич атах таһаары онорор сыахха үлэлиир. Балтараа ыйта 1500 солк. суумалаах үлэни толорон, социалистическай куоталааһын ийини күнүгэр таһаарта. Эмгэ атах таһаары оноросчу О. Д. Дычновская 1280 солк. өтөрбөстөрү тигэн уонна уларан ийи ыйдаах былаанна толордо.

«Олимп» бригадэ чилиэнэ, парикмахер А. С. Гуляева ийи ыйдаах соруларын болдоорун ийиннэ аһарда, ийи 650 солк. үлэ онугар 688 солк. үлэни толордо. Оттон итинтэннэр А. Н. Захарова, Е. С. Ойонелиниова, В. В. Захарова кулун тутар ый суотугар үлэлээбиттэ-рэ эмгэ ыраатта.
М. ТОЛСТОУХОВА.

«СО» корр.

ДЕЛЕГАТ СУОТУГАР ҮЛЭЛИЭХТЭРЭ

Мэнэ-Хагалаас оройуонун Герой Попов аатынан совхохун чулуу ылыммысыта Павел Петрович Шарин аата-суола биһир идэлээхтэрин ортолоругар киинни биллэр. Киин уон биһирэс пятлетна түмүтээһиннээх сылы-

гар фуражнай ыһаабын ахсыттан 6072-лнн күтүтү ыабыт ситиһингэ биһир оройуонмут ылыммыкыттары эмгэ үрдүк кириилэргэ ылааттыр. Субуруускай аатынан

совхоз Волгототооку отделениетын «Эрчим», «Косилка» уонна «Сар-дега» фермаларын кол-лениетара П. П. Шарин ССКП XXVII съезигэр делегатынан та-дыллыбытын үөрүүнэ.

иин туттуунаа көрүс-түлэр. Кинилэр партиянай съезд делегатын съезд үлэлиир кэмигэр бэйэлэрин бочуогунан чилиэннэригэр ааарга уонна киин аатыгар аабыллар хамнаһы Эйс

БАРЫБЫТ КЫНАМНЫТЫН ЭРЭЙЭР

Эмчиттэр оройуоннаады сүбэ муньахтарыттан

Эмчиттэр оройуоннаады сүбэ муньахтарыттан дамылаттыт оройуоннаады кини балыына кылаабынай араа В. А. Стручков ааспыт иттилетка бүтүнүттү, ол иһин 1985 сэл. түмүктэрин сибидин ырыта, саага соруктарын туруора.

Куойна-куа сылта 340-ка тэҥнэһиэхтэ 303-ка эрэ толорулуна, ол түмүктэр бэйэ-бэйэ туура сыһаа орто нуорматтан 3 сэл. ыраахан буолла. Республика үрдүнэн ырыах ортогунан 13 күн эмтэни утүөрэр. Оройуонна бу болдох 3 күнүнэн уһун.

Антина табаар эргилэри бастаан 108,3 бырыһын толордо. Бир иһин ортогунан 18,6 сэл. эмтэни атыыласта. Ол эрэри нэһилэниэ эмтэни хааччылыыта үчүгэй диир кэригэ, Хатылы, сельсоветын исполкомун председатели В. А. Федорова, пеннолдин, глюкоза, о. д. а. эмтэр бэл балыынара суохтарыт иһин туран, эмтэни атыылааһын хонтуруоллуурга эмтэни саамай септөөх.

Врач Е. С. Оксентини-маша оройуонна сүтүктэтэр, туртахтара, хабахтара ыалдыр дьон элбэхтэрин бэлэттэтэ. Вирининтэ — соахоттар үгүс хотонноро сиргээхтэр, тыннылар. Күнү күнүк-

тэти олорон эрэ үлэтир рабочай коллективтарга производственной гимнастиканы кылаарын бытаан. Оройуон 5 оркуолаларыгар окулор итин аһааһыннаа хааччылыыттар.

Оройуонна күн ахсын ортогунан 377 киһи араа-тара көрдөрө. Нэһилэниэ наадынааччы 30 бырыһына учаскувай балыына-ларга тиксэр. Бу тыа сир-деринээди медицинскэй ситим кыагыт улаатынна-рар туһунан толкуйдуур-га күһүөр. Соахоттар ба-йыларын территориялары-гар бэл балыыналарга кыһааныларга сир ахсын эри-дэхси үчүгэй буолба-тах. Мугудайдаагы учас-кувай балыына, Төдөй Ди-рингит, Хадаар, Улахан

Куол ФАП-нарын, Кыта-нах, Соловьев участковой балыыналарына мате-риалнай базалара мөлтөх.

Нэһилэниэни флюоро-графическай көрүү была-на 77,6 бырыһыан толо-рулуна. Обществений аһылык, ферма үлэни-тэ-рэ бу бэрэбиэркэни бу-гуччулаахтык барыахтаа-тара тутуулуубат.

Ветстанция араа С. Г. Дьяковскай эмчиттэр уонна ветеринарий су-луусна үлэни-тэ-рэ үлэни-тэ-рэ наадала-аһын итэ. Ситэтэ суох да-найынан, оройуонна 800-ыт бэл. Киһилэр бэйэ-дэ-с сылдыһыларга өссө да боп-сулуубат. Маннаах туһа-аһылыгыт итин ыйдаах мөсчүһүннэ даһын улахан

хааһаһын таһаарылы-бата.

Ыраасты-чэбдигин туттан олорууга общест-венност бүтүүнэ кыһа-аһаах. Дьэ-уот, ком-мунальнай хаһаайыстыба производственной управле-ниетын начальнига Д. Д. Трофимов помуобалары бэрэдөктөөхтүн туһана-ра, иһэр ууга харыстабыл-лаахтык сыһыаннарага эти-тэ болдомтодо ыһыл-лаахтык.

Доруобай буолуу — ин-ники кэкил, үрдүн огор-думуолаах үлэ. толору дьоллоох олох. Ол туһу-гар кыһаанын болдомто киһинигэр туруохтаах.

М. МИХАЙЛОВА



Синиокка: сүбэ муньах кыттылаахтара (ханга-тан) А. Н. Ефремова — Болтонотооку ФАП ануш-кэти, И. И. Мохначевский — Саха АССР Доруобуя харыстабылыгар министрствотын кылаабынай хи-рура, М. С. Макарова — Сыланнаады участковой балыына анушкэти, Д. В. Павлов — Дирингээди участковой балыына кылаабынай араа, Л. Д. Сви-дцова — Сыланнаады участковой балыына кылаа-бынай араа, Е. С. Пестерева — Малдыхситээди ФАП сибидиссэй уонна А. В. Крюкова — Болтонотооку ФАП сибидиссэй.

ПРОФАКТИВКА СЕМИНАР

Сотурутааһыга оройуон профсоюзнай активыгар иһки күһүөх семинар ыһыллыта.

Семинарга партия рай-комун бастагы секретара Г. М. Сысольтин оройуон XII пятилеткага сорукта-рын туһунан дамылааты огордо. Профсоюзнай ко-митеттар производствен-най массабай үлэлэрин туһунан тыа хаһаайы-стыбатын үлэни-тэ-рэни проф-союз обкомун секретара И. К. Чахов, үлэ туһунан

Солуоннарга оройуон про-курора А. Х. Салгынов, техникаттан куттал суох буолуутун хааччылыыта ити профсоюз обкомун техникескай инспектора Н. Е. Дмитриев, социаль-най страхованиены сала-аһы туһунан тыа хаһа-айыстыбатын профсоюзун Киһи Комитетин итэ-дэл-лээх араа С. Е. Иванов лекциялары аахтылар.

Семинарга практикескай занятиелар буолулар. Д. КОЗЛОВА.

ИТЭБЭС ЭЛБЭХ

дулар тийбэһэ эрэ со-йоттор, иһин холодиль-никтан биһэр туһанылы-бат.

Иһиниһэн, баар боро-дуунталары харайыттан иһиннэр хаачыстыбалара быһааччы тутулунтаах. Ос-

Хаачыстыба экраны

толобуой тынныны ыскы-лааттарыгар стеллажтар суохтарынан, ас-уол бү-түнүүтэ сиринэн тэлгэнэ сытар. Олбуорга туура биһэр автолаваны ыскы-лаахка кубулушуттара толору астаах: тонмут балык, кобурдаах лап-пэскалар, бимар... Олор эмнэ сиргэ ыһыллыгыт-тар.

Аадылыгыт итэ-дэстэри туоратын райпотреббис-тэво кыаһын иһингэр баар суоллар. Кыһааныны уу-руохка эрэ наада. Осто-лобуой үлэтигэр болдомто эрайылларын курдук уу-рулуубата үлэ уолсай тэ-рээһиниттэн эмнэ нөсөр. Дьэ иэ, тас оттуларын санитарнай туруктара көр-дөбүтэ эппиэттэбэттэр.

Оскуола олоҕо ТҮМҮКТЭР УОННА СОРУКТАР

Ааспыт сыллаагы үөрэх туйгунуу үөрэмнэтэ. Ст-тон 1985—1986 сыллар-дыһын туһааннаах кэми-гэр оройуон үрдүнэн 3324-дээди үөрэх дьылын үө-рөх билиитин сыл аһар-оҕо үөрэмниттэн 3310-дээди сыһаа туруорулу-убута. 1005 үөрэнээччи хаачыстыбага, 177 оҕо буолла.

Оркуолалар	Үөрэнээ-чи ахсаана	сыһа туура	үөрэ-р ситиһэр	үөрэх туһуна	хаачысты-ба үөрэнээччи
Орто оркуолалар					
Алма	213	213	213	13	65
Бахы	173	173	171	3	49
Дирин	315	314	311	19	114
Мугудай	163	162	157	4	41
Сыла	219	216	213	6	57
Кытаанах	118	118	112	—	42
Хатылы	154	152	146	2	43
Хайахыт	126	126	125	2	26
Чурапчы	803	798	783	54	240
Ит-оскуола	150	150	139	1	25
Оркуулуун	243	240	235	11	86
Адыс кылаастаахтар					
Артылаах	87	87	85	2	29
Болтоно	108	102	94	5	36
Хадаар	71	70	70	3	26
Чакыр	77	77	77	5	33
Чурапчы	132	131	129	13	51
Соловьев	111	111	109	5	38
Наадынайдар					
Толон	17	17	16	—	7
Төдөй	18	18	18	1	6
Орой үрдүнэн	3296	3275	3203	151	1014

Таблицаттан нөсөрү-нэн, үөрэди билинэ ба-лаһаанын уолсай туруга ааспыт сылтан уларыба-та, ааспыт сыллаахха 100 бырыһыан үөрэди билини ситиспит Дирин орто, Со-ловьев адыс кылаастаах оркуолалара көрдөрүүтэ-рин таһаары түһэрдилэр. Интернат-оскуола үө-рэнээччин ахсаана быһыл 67-нэн адыаата. Оттон үөрэди билин хаачысты-баннай көрдөрүүтэ на-мта-тылына.

Орто оркуолалартан ам-малар ааспыт ситиһилэ-рин быһыл өссө чингэт-лэр, хаачыстыбаннай көр-дөрүүлэрин туспардылар. Ааспыт үөрэх дьылын сэл аһардаагы түмүгүнэн 96,9 бырыһыан үөрэди билини ситиспит чакыр-дар быһылгы ситиһилэрэ хайаһаан эрэ сэл.

Үлэ түмүктээх буолу-та үөсүгэр учууталлар уруогу ыһтар, үөрэнээ-чи дууһатыгар тийэр ит-дээчи буолар мастерст-воларынан быһаарыллар. Оттон ити болпуруос ба-ры оркуолаларга эри-дэхси үчүгэйдик туру-рулуубат буолбатах. Ос-

куолалар салаааччылары, методическай советтар-хас биһэди учуутал үлэ-тигэр көмөлөбөдөр, кы-таанах хонтуруолу олох-тууллара, кэмнэр сеп-төөх сыһаабылы биһэр-лэрэ эрайыллар.

Ааспыт үөрэх дьылы-гар ыһтылыгыт бэрэ-биэркэлэр нуучча уонна саха тылларын үөрэтти-гэ боччумнаах итэ-дэстэр бааларын көрдөрүүтэ. Обществений предмет-ти үөрэтти эмнэ көр-дө-бүтэ толору эппиэттир буолбатах.

Үөрэх дьылын иһинс-анара бүтөһүннэр түмү-кэри таһаарынан орду-к эппиэттэстэх. Итинэн сибидистээн элбэһиннэ-р бэлэмненини, хаачысты-бага үөрэнээччилэри, үө-рэх туйгуннарын кыта-улаһын күүһүрдүөхтэ. Ма-ныах болдомто оҕо учеб-нигы, эбик литератураны кытта үлэлэһиннэ-р, ырытар, түмүктэри огор-дор, ыһаадаах саһарар дьэбурдарын сайыннары-га туһаайылыахтаах.

М. НИКИФОРОВ, районо инспектора.

ребещество салалтата эмнэ толкуйдуура наада. Коллективна киһи хай-ымаа суох буолбатах. Быһаахтык ыһаах уах-тар көрүгүтэ элбэтилли-бит. Повардар биригээ-дэни бэрэбэһик киллэри-либиттэр. Киһилэр раз-риктэрин үрдэтэргэ үлэ ыһтылар.

Наадынай нуукуна, балытан оҕоһуллар бү-түүдэлэр күннэри ыһ-тарга быһаанналар. Осто-лобуой иһинэн ыһаа-тарга аһааһа «Айталы» кафе үлэтир. Ити ба-ры үчүгэй.

Ол эрэри ситиһини эри-дэһтэбэһэ сүрүн болдомто итэ-дэстэри туо-ратыыга туһаайылыах-таах.

С. СМЕРНИКОВА, народнай хонтуруол оройуоннаады комите-тын инспектора.

Т. ИВАНОВА, СЭС бактериолог-араа, народнай хонтуруол оройуоннаады комите-тын чилинээ.

М. РОМАНОВА, райпо сыһаанаага экономка.

М. МИХАЙЛОВА, хаһыат аһал, корр.

Научнай-техническай прогресс суолунан ФЕРМАЛАРГА—СЫЛЫТАР УСТАНОВКАЛАР

Киһини сылларга «Сельхозэнерго» предри-итиета соахоттар ферма-лары электрическован сыһытыллар тарилларын хааччылы, бастын опы-тын олоххо кылаарыга адыаага суох үлэни ыһ-та. Ордук киһиниһэн итти-гэр олохтору тутууга болдомто уурулуна. Үгүс хотоннор сиктээхтэри-тэн, тынныларымтан ыч-чат сүөһү, ордук кыһа-дар, өлүүлэрэ хаһаайы-стыбалары элбэх нөсөө-көбөр. Ол иһин хотон ин-роклиматын туспары-туохтааһар да суолтаах. Онуоха электрическован үлэтир РТЭ-1/9 олохтор хотону сыһытыга, куур-дууга ордун табыастаах-тара көһүтүт.

Бу олох тутууга 300—500 кыһа киһиниһэ кыһар иттиһэ 9 кило-ватт ыһааталаах киһор провод тутуулар. Киһи көмөтүнэн 80—85 кыһа-дыска тийэ иттиһилбит олох, электрелиннигтан араарыллан да бара, 5-6 чаас устатыгар итти-мит иттиһи биһэр. Бу олох түүн, электрическай нөдөрүүска ачыыр би-ригээтигэр, туһаныларга ордук.

Субуруускай аатынан соахот салаатата маһын олохтору огорууга ки-риниччэни кэмнэр хаа-чылыыта. Билиһин онно 12 РТЭ-1/9 олохтор ба-ры көрдөбүлгэ эппиэттир-гы-на тутуулан, үлэни ту-раллар. Маннаах соахот кылаабынай иттиһи Н. Н. Кашенин кыһааны-тын бэлэттээххэ наада.

Фермалары сыһаа уу-нан хааччылыыттан уу-тама быһааччы тутулу-таах. Билиһин хотоннор-бу-тутар ууну иттигэргэ элек-трическай ЭПВ-2А уста-новкалар тутуулар.

Бу заводка оҕоһуллубут тариллар 60 кг ыһааһы-наахтар, иһиһэ 11 чаас-ка таян сарсыарда 6 чааска таян 5 кубометр ууну диири

75—80 кыһадыска тий-иэ сыһытар ыһаахтар. Оройуон үрдүнэн быһыл-гы ыһытыкка 30 устуука иттиһик установкалар 2000 сүөһү иһэр уутун сыһытталлар, онон үлэ-тит итин проблематын быһа-арга эмнэ көмөлөстүлэр. Хоһобур, Кэтит Куөлгэ олох отто сылдыһыт иһ-ки көчөгөр атын үлэ-гэ көһөрүлүһүлэр.

Быһыл киһи фермада электрическован ууну сы-һытыта ИВ-300 олохто-ру солбулар ЭПЗ-100 ко-теллар таһылыахтаахтар. Бу тарил үрдүгэ 120 см, хоһобор күүрүүтэ—380 вольт.

ПВЭ-0,75 бетоннай би-линтэлэр 60х80 иннээх-тэр, 50—60 кг ыһаһын-наахтар, 70—80 кыһа-дыска тийэ сыһытталлар. Билиһин иттиһик били-тэлэр Эрилин Эристин аатынан уонна «Чурапчы» соахоттарга туруоруллар-лар. Эрилин Эристин аа-тынан соахотка «Сельхоз-энерго» участкага (на-чалык Я. Д. Аммосов) бу күннэргэ партия XXVII съездин көрсө ыһымыт эбэһэтэлиститэтин чэс-тээхтик толордо, 70 ус-туука бетоннай билинтэ-лэри кутан, 30-тун таһа-ан бүтүрдэ. «Чурапчыга» 18 устуука билинтэ кутулу-на. Намтан өссө 40 ус-туука аһааһаан таһыла сыһытар. Манна ордук та-һаарылыахтык электро-монтердар В. Д. Лазарев, П. Г. Павлов, К. К. Ми-ронов үлэни-лэр.

Фермалары итти-гэр тэ-риилэрини хааччылыы—кэскиллээх үлэ. Онуоха соахоттар салааталара болдомтолорун ууран, ба-ры өтүүн көмөлөбөдөр наада. Вастаан туран, надрлары бэлэмнээххэ, быһааччы аһаа үөрөххэ ыһтыахха.

Д. ПИНИГИН, «Сельхозэнерго» предриятитын директора.

